

Margareta
Magnusson

MITÄ JÄLKEEN JÄÄ

Taito tehdä
kuolinsiivous

TAMMI

MITÄ JÄLKEEN JÄÄ

Margareta Magnusson

MITÄ JÄLKEEN JÄÄ

TAITO TEHDÄ KUOLINSIIVOUS

Suomentaneet

Heidi Tihveräinen ja Lauri Sallamo

Kustannusosakeyhtiö Tammi • Helsinki

Ruotsinkielinen alkuteos

Dödstädning – Ingen sorglig historia

ilmestyi Ruotsissa 2017 Albert Bonniers Förlagin kustantamana.

© Margareta Magnusson, 2017

Kuvitus © Margareta Magnusson

Typografia ja taitto Pekka Krankka

ISBN 978-951-31-9619-6

Painettu EU:ssa 2018

Viidelle lapselleni

ALKUSANAT	11
KUOLINSIIVOUS EI OLE SURULLINEN ASIA	13
MINKÄ VUOKSI KIRJOITAN TÄTÄ KIRJAA	18
KALLISARVOINEN AIKA JA VANHEMPIEN AUTTAMINEN	20
ALKUUN PÄÄSEMINEN	24
HYVÄ NEUVO	27
SÄILYTTÄÄKÖ VAI EIKÖ SÄILYTTÄÄ?	28
LAJITTELUA	29
JÄRJESTYKSESSÄ ON JÄRKEÄ	33
AVAIMEN PIILOTUS EI AINA OLE HAUSKAA	35
HYVÄ TAPA	38
"ONNELLISET" IHMISET	41
APUA ALOITTAMISEEN	43
KUOLINSIIVOUS KOTONA	45
YKSIN KUOLINSIIVOUKSEN KANSSA	48
PUHU KUOLINSIIVOUKSESTA AVOIMESTI	50
ESI-ISIEMME KUOLINSIIVOUKSET	54

VAALI ONNELLISIA HETKIÄ	55
PIKKU OPTIMISTI	58
LESKIMIEHET	61
MUISTA HUOLEHTIA ITSESTÄSI	63
MUUTTO PIENEMPÄÄN KOTIIN	66
UUDEN ASUNNON JÄRJESTÄMINEN	69
KOTONA	71
TAVAROIDEN KERTYMINEN	73
TAVARAT	74
VAATTEET	76
SANANEN LASTENVAATTEISTA	79
KIRJAT	81
KEITTIÖ	84
KEITTOKIRJAT JA SUKURESEPTIT	88
TAVAROITA, ESINEITÄ, ROMPETTA JA ROINAA	95
SALAISUUDET SAAVAT OLLA SALAISUUKSIA	97
MIESLUOLAN SIIVOAMINEN	100
EI-TOIVOTUT LAHJAT, JOITA EI KEHTAA HEITTÄÄ POIS	104
KOKOELMAT, KERÄILIJÄT JA HIMOHAMSTRAAJAT	106
PUUTARHANI	110
LEMMIKKIELÄIMET	113

KLUMPEDUNSIN TARINA	119
VALOKUVAT	121
TAVARAT, JOISTA EI PYSTY LUOPUMAAN	127
POISHEITETTÄVIEN LAATIKKO	129
KIRJEENVAIHTO JA MUU YHTEYDENPITO	131
KIRJEIDEN KOUKEROITA	135
PIENI MUSTA KIRJANI	138
KUOLINSIIVOUS ON MYÖS SINUA VARTEN	141
ELÄMÄNTARINOITA	145
ELÄMÄN EHTOO	147
KIRJAILIJASTA	150
KIITOKSET	155

ALKUSANAT

Ainoa aivan varmasti tietämämme asia on, että jonakin päivänä me kuolemme. Mutta sitä ennen voimme tehdä melkein mitä vain.

Olet luultavasti saanut tämän kirjan lapseltasi tai sitten lahjaksi joltakulta, joka on samassa elämäntaiheessa kuin sinä ja minä.

Lahjanantajalla on syynsä. Elämäsi aikana olet haalinut toinen toistaan hienompia tavaroita – tavaroita, joita perheesi ja ystäväsi eivät arvosta eivätkä halua vaivoikseen.

Anna minun auttaa! Neuvojeni avulla läheisillesi jää sinusta mukavat muistot ikävien sijaan.

M M

KUOLINSIIVOUS EI OLE SURULLINEN ASIA

Tänään teen kuolinsiivousta.

Asia on niin tärkeä, että minun täytyy kertoa siitä. Ehkä voin myös antaa sinulle muutaman vinkin, sillä kaikki joutuvat tämän touhun kanssa tekemisiin ennemmin tai myöhemmin. Jonakin päivänä ryhdymme itse kukin kuolinsiivoukseen. Hoidettavahan se on kuitenkin.

Mitä kuolinsiivous sitten on? Minulle se tarkoittaa sitä, että käyn läpi koko omaisuuteni ja päätän, miten hankkiudun eroon tavaroista, joita en enää tarvitse tai edes halua. Katsopa ympärillesi. Monet tavaroistasi ovat luultavasti olleet sinulla niin pitkään, ettet enää huomaa, käytä tai arvosta niitä.

Vaikka kuolinsiivous on sanana luullakseni melko uusi, puuhana se on ikivanha. Kuolinsiivous on sitä, kun siivoaa perusteellisesti ja hankkiutuu samalla eroon tarpeettomista tavaroista tehdäkseen arjesta helpompaa. Sillä ei välttämättä ole mitään tekemistä ikääntymisen tai kuoleman kanssa. Jos saat vain hädin tuskin suljettua lipastosi laatikot tai vaatekaappisi oven, on ehdottomasti aika tehdä asialle jotakin. Tällaista urakkaa voi kutsua kuolin-

siivoukseksi, vaikka olisi vasta kolmissakymmenissä ja edessä olisi vielä monta monituista elinvuotta.

Yleensä kuolinsiivous suoritetaan jonkun kuoltua. Tällöin kyseinen henkilö on päättänyt päivänsä käymättä läpi ullakkoaan ja vaatekaappejaan, joten sukulaisten on marssittava paikalle ja käärittävä hihansa. Olen tehnyt sen useamman kerran.

Kun on viisas ja tietää jonakin päivänä kuolevansa, siivouksen voi hoitaa myös etukäteen. Olen siivonnut jo niin monen edesmenneen maallisen omaisuuden, että olisi kyllä ihmeellistä, jos en olisi siitä mitään oppinut. Olisi kauheaa, jos jonkun muun pitäisi siivota kotini minun kuoltuani. Olen saanut ullakkoni ja kellarini tyhjennettyä, ja minulla on syytä olla tyytyväinen. Ehkä voin auttaa myös muita raivaustyössä ja siten keventää elämää jatkavien taakkaa. Tiedänhän minä sentään, minäkäläinen kaaos läheisen kuolemasta seuraa.

Naiset ovat kautta aikojen kuolinsiivonneet, mutta sellainen työ pääsee parrasvaloihin vain harvoin, ja sitä pitäisi totisesti arvostaa enemmän. Oman sukupolveni ja sitä edeltäneiden sukupolvien naiset ovat ensin siivonneet kuolleiden miestensä jäljet ja sitten siivonneet vielä ennen omaa poismoonaan. Yleensä sanotaankin, että pitäisi siivota *jälkensä*, mutta kuolinsiivous on siitä kummallista, että silloin siivotaan *edeltä*, siis ennen kuolemaa.

Jotkut ihmiset eivät uskalla puhua kuolemasta tai edes ajatella sitä. Heidän jäljiltään jää usein hirvittävä siivo. Kuolemattomiksiko he itseään luulevat?

Monet aikuiset lapset eivät halua keskustella kuolemasta vanhempiensa kanssa, mutta sitä ei pitäisi pelätä. Meidän kaikkien on puhuttava kuolemasta. Jos se on liian vaikeaa ottaa puheeksi, voimme aloittaa puhumalla kuolinsiivouksesta.

Kerroin hiljattain yhdelle pojistani, että minulla on kuolinsiivous käynnissä ja kirjoitan siitä samalla kirjaa. Häntä kiinnosti tietää, oliko kirja synkkä ja tekikö sen kirjoittaminen minut surulliseksi. Ehei, minä sanoin. Ei tässä ole ollenkaan tarkoitus toimittaa mitään murheellista. Ajattelen paremminkin, että tämä on ollut hauskaa puuhaa.

Joskus tunnen olevani hieman kiittämätön halutessani päästä eroon tavaroista, joista minulle on ollut hyötyä ja iloa. Mutta niin niistä voi olla jollekulle toisellekin. Olen huomannut, että on mukava viettää aikaa kaikkien noiden tavaroiden kanssa vielä viimeisen kerran ennen kuin hankkiudun niistä eroon. Jokaisella esineellä on oma tarinansa, ja on usein hauskaa ja mielenkiintoista muistella niitä. Nuorempana minulla ei koskaan ollut aikaa istua pohtimassa, mitä jokin esine elämässäni merkitsi, mistä se oli peräisin tai milloin ja miten se oli päätynyt haltuuni. Kuolinsiivouksen ja tavallisen suursiivouksen ero onkin siinä, miten paljon

aikaa niihin menee. Kuolinsiivouksessa ei ole kyse pölyjen pyyhkimisestä tai imuroinnista, vaan eräänlaisesta pysyvästä järjestelystä, joka tekee arkielämästä sujuvampaa.

Nykyään minun ei enää tee mieli juosta ympäri Tukholmaa tutustumassa kaupungin tarjontaan, ja niinpä minulla on aikaa tutustua asuntoni tarjontaan, siis kuvajaiseen omasta elämästäni.

Maailma on rauhaton paikka. Tulvat, maanjäristykset, tulipalot ja sodat seuraavat toisiaan. Uutisten kuuntelu ja sanomalehtien lukeminen tekevät minut usein alakuloiseksi. Varmaan kuihtuisin kappyräksi, ellen voisi tasapainottaa uutisten suruja upeilla luontoelämyksillä, iloisilla tapaamisilla hyvien ystävien kanssa, musiikilla, kauniilla esineillä tai niinkin yksinkertaisilla asioilla kuin aurinkoisesta päivästä nauttimisella.

En siis todellakaan halua lisätä surujen taakkaa, vaan toivon sinun saavan hieman apua kuolinsiivoukseen tämän kirjan sanoista ja mietteistä. Jospa saisit niistä hyötyä ja vähän hupiakin.

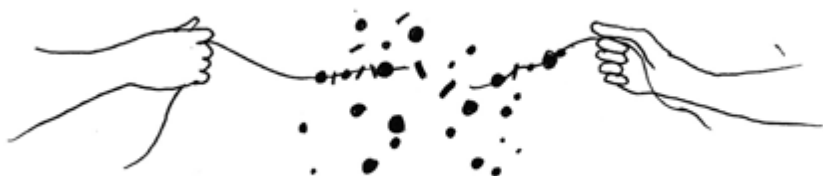
Oman kodin kuolinsiivoaminen voi olla todella vaikeaa. On monenlaisia tilanteita, joissa voi joutua karsimaan kodin tavaroita toden teolla. Kenties olet jäänyt yksin tai sinun on muutettava vanhainkotiin. Jos olet alle viidenkymmenen, saatat nauraa mokomalle uhkakuvalle tai sulkea sen mielesiäsi. Älä tee niin. Ykskaks se päivä koittaa sinullekin.

Voi olla vaikeaa käydä läpi kaikki vanhat tavaran-
ransa, muistella milloin niitä viimeksi käytti ja toi-
von mukaan sanoa useille niistä hyvästit. Useim-
mat meistä näyttävät mieluummin haalivan lisää
tavaraa kuin heittävän sitä pois.

Olen kuullut monia surullisia tarinoita sisaruk-
sista, jotka riitautuvat, koska haluavat periä saman
esineen. Sellaisilta tilanteilta voidaan kuitenkin
välttyä, sillä kun asiat suunnitellaan etukäteen,
riitoja ei puhkea yhtä helposti.

Sain itse perintönä kauniin rannekorun, jonka
isäni antoi äidilleni kauan sitten. Yksinkertaisin
tapa ehkäistä omien lasteni riitaantumisen oli myy-
dä koru pois. Mielestäni se oli oikein hyvä ajatus.

Molempien vanhempieni kuoltua kaikki lapset
saivat jotakin heille kuulunutta. Rannekoru siis oli
tosiaan minun ja sain tehdä sillä, mitä halusin. Oli-
si ollut järjetöntä käyttää kallista aikaa siihen, että
olisin keskustellut yhdestä rannekorusta kaikkien
viiden lapseni kanssa.

MINKÄ VUOKSI KIRJOITAN TÄTÄ KIRJAA

Nyt kun olen iältäni jossakin 80 ja 100 vuoden välillä, haastan itseni näin elämän ehtopuolella kertomaan kokemuksistani. Osittain teen niin, koska nuorin tyttäreni pyysi minua niistä kirjoittamaan, ja osin koska mielestäni meistä jokaisen on tärkeää tutustua kuolinsiivouksen filosofiaan. Ei ole väliä, aloitatko kuolinsiivouksen itseäsi vai ikääntyneitä vanhempia, ystäviä tai perhettäsi varten. Olipa tilanne mikä hyvänsä, tärkeintä on ryhtyä toimeen.

Olen muuttanut elämäni aikana seitsemäntoista kertaa, välillä ulkomaillekin. Minulla on siis kokemusta siitä, mitä kannattaa säilyttää ja mistä luopua, oli kyse sitten asunnonvaihdosta, muutosta toiseen maahan tai lähdöstä tuonpuoleiseen!

Koska naiset tilastollisesti elävät pidempään kuin miehensä, he vaikuttaisivat yleensä myös hoitavan kuolinsiivouksen. Joskus kuitenkin käy kuten omille vanhemmilleni, ja mies jää yksin ensimmäisenä.

Kun elää vuosikausia talossa, jossa on asunut useita perheenjäseniä ja jonne kaikki sukulaiset ja vieraat ovat aina olleet tervetulleita, arki on usein

niin kiireistä, ettei koskaan tule ajatelleeksikaan kodin tavaramäärän karsimista.

Tavaroiden määrä päinvastoin kasvaa nopeasti vuosien vieressä, kunnes koittaaakin päivä, jona romuvuorta ei oikein enää jaksakaan.

Oivallus voi iskeä kuin salama kirkkaalta taivaalta. Joku peruu viikonloppuvierailun tai päivällistreffit, ja pettymyksen sijaan huomaatkin olevasi helpottunut. Olet yksinkertaisesti liian väsynyt siivoamaan vieraita varten. Ongelmana on, että sinulla on liikaa tavaroita, jotta voisit pitää ne järjestyksessä. Silloin on korkea aika muuttaa elämäntyyliä. Aloita kuolinsiivous! Ei ole liian myöhäistä ennen kuin on todella liian myöhäistä.

KALLISARVOINEN AIKA JA VANHEMPIEN AUTTAMINEN

Minun nuoruudessaani elettiin toisenlaiseen tahtiin kuin nykyään. En sano, että ennen oli paremmin, mutta nykypäivän tahti on paljon nopeampi. Monet nuoret perheet suunnittelevat elämänsä pienintä yksityiskohtaa myöten, jotta heillä olisi aikaa asioille, joita he pitävät kaikkein tärkeimpinä.

On turha kuvitella, että joku tahtoo – tai edes voi – ottaa vapaata hoitaakseen jotakin sellaista, mitä et itse ole viitsinyt hoitaa. Vaikka läheisesi rakastaisivat sinua valtavasti, älä jätä tuota taakkaa heidän kannettavakseen. Se turmelee heidän hyvät muistonsa sinusta.

Törmäsin kuolinsiivoukseen ensimmäistä kertaa silloin, kun minun piti tyhjentää vanhempieni asunto äitini kuoleman jälkeen. Vanhempani olivat olleet naimisissa 46 vuotta, eikä isäni yksin kyennyt järjestämään muuttoaan pienempään asuntoon. Yhdessä onnistuimme kuitenkin valikoidaan kaiken tavaran joukosta ne huonekalut, keittiövälineet, kodin tekstiilit, taulut ja muut tavarat, jotka tekivät hänen uudesta kodistaan mukavan ja viihtyisän.

Äitini oli hyvin järjestelmällinen, viisas ja realistinen nainen. Hän oli ollut pitkään sairaana ja uskon hänen aavistelleen, ettei elinpäiviä enää juuri ollut jäljellä. Siksi hän oli alkanut suunnitella, mitä millekin tavaralle pitäisi tehdä hänen kuolemansa jälkeen.

Ryhdyttyäni siivoamaan vanhempieni kotia löysin kaikkialta pieniä lappusia, joihin oli kirjoitettu ohjeita siitä, mitä eri tavaroille pitäisi tehdä. Eräs laatikko piti toimittaa hyväntekeväisyyteen, muuttamat kirjat palauttaa alkuperäisille omistajilleen. Vanhan ratsastusasun takinliepeeseen kiinnitetysässä lapussa luki, että se piti luovuttaa Tukholman historialliseen museoon. Siihen oli myös kirjoitettu, keneen museon työntekijään voisin ottaa yhteyttä.

Vaikkei noita pieniä viestejä ollutkaan kirjoitettu juuri minulle, ne tuntuivat kuitenkin lohdullisilta. Tuntui, että äiti oli tukenani. Hän oli aloittanut oman kuolinsiivouksensa, ja siitä olin kiitollinen. Samalla huomasin, miten tärkeää on ottaa vastuu omaisuudestaan ja sillä tavalla tehdä perheensä elämästä helpompaa sen jälkeen, kun on itse poissa.

Siihen aikaan viisi lastani olivat iältään yhdestä yhteentoista, joten minulla oli paljon tekemistä ja rajallisesti aikaa. Siksi isäni ja minä päätimme käyttää paikallisen huutokauppakamarin pal-

*82-vuotiaan ruotsalaisnaisen
kirja menee maailmalla kuin
kuumille kiville.*

Ihmiset eivät ole kuolemattomia. Aika jättää meistä jokaisesta, mutta tavarat ovat ja pysyvät. Jokaisen tulee kantaa vastuu omista tavaroistaan jo elinaikanaan – muuten ne jäävät jonkun toisen vaivaksi. Raskaimman taakan kantavat surevat perilliset.

Tarpeettomasta tavarasta eroon hankkiutuminen helpottaa arkea jo kauan ennen kuolemaa. Jos lipaston laatikot pursuilevat tai pullollaan olevan kaapin ovi ei tahdo mennä kiinni, on aika toimia. Nimestään huolimatta kuolinsiivous ei ole vakavaa tai pelottavaa. Parhaimmillaan se on katsoaus omaan henkilöhistoriaan, se keventää mieltä ja elämää.

Kuolinsiivouksen voit aloittaa heti. Se on parempi tehdä liian aikaisin kuin liian myöhään.

9 789513 196196

www.tammi.fi

68

ISBN 978-951-31-9619-6